

Skogsägarna
Norrskogs
Forskningsstiftelse

Verksamheten 2009

FoU-inriktning

Norrskogs forskningsstiftelse har sedan starten 1996 gett företräde till projekt som skulle bidra till att uppfylla målen för FoU-programmet ”Lönsammare gran”. Programmet fokuserade på forskning om gran samt förädling och användning av granvirke från mellannorrland.

Under senare år har antalet kvalificerade ansökningar minskat och en av anledningarna tros vara den relativt snäva inriktningen. I syfte att locka till fler ansökningar antog därför styrelsen under slutet av 2009 nedanstående FoU-inriktning.

Norrskogs Forskningsstiftelse ska med sin verksamhet främja lönsamheten i familjeskogsbruket.

Det gör vi genom att anslå pengar till FoU och kunskapskommunikation, företrädesvis rörande

- skogsskötsel
- skogliga driftssystem
- trämekanisk förädling i sågverk och hyvlerier
- tillvaratagande och förädling av skogsråvara till fasta bränslen

Därutöver strävar stiftelsen efter att

- initiera och medverka i strategiska projekt tillsammans med andra finansiärer, vilket även kan innefatta högriskprojekt
- finansiera målorienterade projekt som ger snabba resultat och tillämpningar
- välja bästa möjliga FoU-kompetens inom och utom Sverige, varvid främst beaktas utförarnas förmåga att fullfölja projekten fram till tillämpning
- i sin anslagsgivning positivt påverka struktur och kompetensuppbyggnad för utförare av träteknisk FoU i Sverige

Stiftelsens styrelse

Enligt stadgarna ska styrelsen bestå av sju ledamöter, varav fyra ska representera Skogsägarna Norrskog. Tre ledamöter bör företrädesvis rekryteras från skogsvetenskapliga fakulteten vid Sveriges Lantbruksuniversitet och branschforskningsinstitut.

Styrelsen har under 2009 bestått av:

Per-Ove Bäckström	professor em., SLU, Umeå
Jan Fryk	VD för forskningsinstitutet Skogforsk
Nils Nilsson (ordf)	VD i Norrskog
Marie Simonsson	ledamot i Norrskogs styrelse
Björn Skogh	Skogschef i Norrskog
Olle Stendahl	f d VD i forskningsinstitutet Trätec
Jonas Bengtsson	VD för Norrskog Wood Products

Styrelsen har under året haft tre protokollförda sammanträden.

Från vänster:

*Jonas Bengtsson, Olle Stendahl, P O Bäckström, Nils Nilsson, Björn Skogh och Jan Fryk.
(På bilden saknas Marie Simonsson).*

Beviljade projektanslag under år 2009

Under året har stiftelsens styrelse beviljat anslag till följande projekt:

Ny teknik för att minska uppkomsten av kapsprickor vid avverkning med skördare

Beviljat anslag: 150.000 kronor
Projektutövare: Skogforsk

Projektet syftar till att utvärdera den nya sågmotorn Parker Hannifin modell F11-iP, med avseende på uppkomsten av kapsprickor vid avverkning.

Studien genomförs som ett parallelltest där mätningar av sprickförekomst och spricklängd inledningsvis görs på stockar avverkade med en skördare med en konventionell sågmotor och därefter på stockar som avverkats med samma skördare, men då den konventionella sågmotorn ersatts av den nya från Parker Hannifin AB. Avverkning med den konventionella och den nya sågmotorn görs i samma skogsbestånd och med samma förare.

Detaljerade mätningar kommer också att göras av de underliggande faktorer som i hög grad styr uppkomsten av kapsprickor, dvs kaptid och kedjehastighet under kapförloppet.

Total projektkostnad är 300.000 kronor, varav Norrskogs Forskningsstiftelse bidrar med 50 %. Övriga finansiärer är Sveaskog, Skogforsk och SCA.

Under året avslutade och redovisade projekt

Under år 2009 har ett projekt avseende outsourcing slutförts och redovisats samt en delrapport redovisats för Tema Tillväxt/Forest Management, etapp 1. Rapporterna, som kort sammanfattas nedan, redovisas mer utförligt på hemsidan www.norrskogstiftelse.se.

Witzell, L. 2009. Slutredovisning Outsourcingprojekt. Stencil.

I samband med slutredovisning av projektet Outsourcing i trämanufakturledet (Brege, Nordigården, Rehme, 2007) beslutade styrelsen att utöka projektet med intervjuer med företag utanför Norden. Uppdraget gick till konsulten Lennart Witzell, som kontaktade tillverkare av fönsterkomponenter/treskiktlimmade fönsterämnen i Tyskland, Storbritannien och Italien. Intresset hos företagen var dock mycket svagt och bara några få ville ställa upp för intervjuer om sina strategier beträffande outsourcing av träkomponentberedning. Projektet begränsades därför och nedanstående slutsatser bygger följaktligen på ett fåtal initierade samtal.

Företagen saknar ett strukturerat tänkande när det gäller outsourcing. Sunt förnuft och traditionell kalkylering ses som det viktigaste beslutskriteriet i dessa frågor.

Generellt, i Norden som utanför, styr faktorer som kapitalkostnad i samband med nyinvesteringar, leveranssäkerhet, kvalitet, egen flexibilitet i produktionen, produktions- och logistikkostnader besluten. Mer sofistikerade resonemang, som exempelvis kring möjligheten att genom att frigöra kapital och resurser i tillverkningsdelen få mer resurser till produkt- och marknadsutveckling, är sannolikt sällan förekommande.

Tema Tillväxt/Forest Management

Tema tillväxt/Forest Management är ett forskningsprogram som pågår under sex år. Projektet startades 2006 och är ett temaforskningsprogram som drivs av SLU. Forskningsprogrammet ingår sedan 2009 som en del av Framtidens Skog/Future Forest. Norrskogs Forskningsstiftelse har stött programmet sedan starten med 100.000 kronor per år.

Forskningsprogrammets mål är att utreda kostnadseffektiva skogsskötselprogram som är anpassade till ståndorten och till ägarens mål.

Temaforskningsprogrammet är indelat i sex delprojekt:

- Ungskogsbehandling
- Beståndsbehandling
- Rotröta
- Gödning
- Modeller och ekonomi
- Information

En mängd resultat har hittills redovisats i projektet som under 2009 hade halvtid.

Nedan följer några exempel:

Data från Sven-Olov Anderssons röjningsförsök har använts för att studera mortalitet i enskiktade gran- och tallbestånd som röjts till olika täthet vid olika tidpunkt. Resultaten visade på oväntat låga avgångar och att det är möjligt att röja sent utan att risken för avgång ökar. Under 2010 ska Anderssons röjningsdata användas för att studera effekter av röjningstidpunkt och röjningsstyrka på beståndsträd och enskilda trädets tillväxt.

Ett jämförande tall-gran produktionsförsök har mätts in under hösten 2009 och data ska sammanställas och publiceras under vintern 2010. Preliminära analyser visar på oväntat hög produktionsöverlägsenhet för tall även på relativt bördiga lokaler. Eftersom tall-gran jämförelserna endast fanns i norra Sverige ska ett nytt material tas fram i samarbete med Skogsstyrelsen för att studera produktion av gran som planterats på svaga marker i södra Sverige.

Rotrötemodellen som utvecklades inom ett europeiskt samarbete ska under 2010 programmeras i ett beslutshjälpmedel som ska kunna användas av skogsskötare i Sverige.

Data från GG-försöken (GG = gödsling/gallring) har sammanställts i ett manus som skickats för möjlig publicering till Studia Forestalia Suecica. Två ytterligare manus från GG-försöken har också skickats in för publicering. Det ena beskriver höjdutveckling och det andra naturlig avgång.

Arbetet i ungskogsgödslingsprojektet består av att administrera försöksverksamheten, bearbeta material, hålla föredrag och exkursioner samt ta fram underlag för utredningar och modeller.

En modell för val av skogsodlingsmaterial med avseende på framtida klimatförändring håller på att utvecklas.

Två nya ytor med kontinuitetsskogsskötsel har lagts ut under 2009. Under 2010 planeras ytterligare två-tre lokaler i en ny försöksserie med kontinuitetsskogsexperiment. Mats Hagners försök med naturkultur ska bearbetas och redovisas under 2010.

Under våren 2009 hölls en avslutande exkursion med gallringstema (i en serie med fyra exkursioner). I månadskiftet augusti/september arrangerades en internationell konferens med temat gran i Halmstad. Presentationer från konferensen ska publiceras i ett specialnummer av Scand. J. For. Res.

Programmet pågår fram till 2012 och de olika delprojekten kommer att redovisas med ett stort antal rapporter.

Målet är att ta fram beslutsstöd för ett hållbart och lönsamt skogsbruk som kan möta en ökad efterfrågan på timmer, papper, energi och andra ekosystemtjänster.

Stiftelsens förmögenhet

Skogsägarna Norrskog donerade 15 miljoner kronor år 1995 och ytterligare 5 miljoner år 2007. Vid årets slut uppgick stiftelsens redovisade egna kapital till 16,2 miljoner kronor.

Kapitalförvaltningen har skett i egen regi i samarbete med Handelsbanken. Marknadsvärdet av stiftelsens värdepapper uppgick vid årets slut till 16,0 miljoner kronor, jfr 12,8 miljoner kronor vid årets början.

Anslagna medel 1996–2009

Under åren 1996–2009 har stiftelsen beslutat om anslag, betalat ut beviljade medel samt erhållit räntor och utdelning enligt följande:

År	Beviljade anslag	Utbetalade medel	Räntor och utdelning
1996	1.313.000	0	797.855
1997	502.000	977.705	450.191
1998	1.765.000	954.144	591.441
1999	1.352.600	1.375.917	755.555
2000	4.146.000	2.139.297	710.676
2001	2.046.341	2.876.225	880.533
2002	525.000	1.890.579	352.798
2003	1.110.000	823.500	563.481
2004	2.140.000	904.000	306.182
2005	931.000	1.441.639	299.572
2006	2.440.000	1.132.183	244.746
2007	500.000	1.194.455	17.683
2008	100.000	836.684	293.647
2009	500.000	418.000	108.141
Totalt	19.370.941	16.964.328	6.372.501

Övrigt

Resultat från den första etappen av Tema Tillväxt/Forest Management presenterades under en röjnings- och gallringsexkursion i Östersund i juni 2009. I exkursionen, som leddes av Tomas Lundmark och Urban Nilsson, deltog förutom stiftelsens styrelse även delar av Norrskogs fältpersonal.

Rapportförteckning 2005–2009

Brege, S. Nordigården, D. och Rehme, J. 2007. Outsourcing i trämanufakturledet, Ett kombinerat kund- och leverantörsperspektiv. Linköpings tekniska högskola. Stencil.

Elowsson, T, och Lindholm G, 2007. Marknadsanalys för produkter av grankärna. SLU, Inst för Skogens Produkter och Marknader. Stencil.

Oja, J, 2008. Utveckling av onlinemätning av grankärna samt produktionsoptimering. SP Träteck. Stencil.

Sandberg, K. 2008. Kärnved av gran. SP Träteck. SP Rapport 2008:39.

Sandberg, K. 2008. Utomhusexponering av gran, Resultat av visuell besiktning, vikt- och sprickförändring under 5,5 års utomhusexponering. SP Träteck. SP Rapport 2008:46.

Skog, J. 2008. Detektering av kådlåpor i stockar med hjälp av röntgen – förstudie. SP Träteck. Stencil.

Witzell, L. 2009. Slutredovisning Outsourcingprojekt. Stencil.

Doktorsavhandlingar

Sandberg, K. 2009, Norway Spruce Heartwood, Properties related to outdoor use. Luleå Tekniska Universitet.

Nordigården, D. 2007, Outsourcing in the wood product manufacturing sector: a combined customer and supplier perspective. Tekniska högskolan vid Linköpings Universitet.

Ulvcróna, T. 2006, Impregnation of Norway Spruce with Hydrophobic Oil. SLU.

Skogsägarna Norrskogs Forskningsstiftelse

Verksamheten 2009